

ბავთი ღირს			
თვე	მან.	კ.	მან.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 40
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 70
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი ერთი შაურის

ივერიის

გაზეთის დასაყვადად და გროს განცხადებათა დასახელებად უნდა მიჰყარონ: თიბონი რედუქციას, ახალ ჰელოფის ქუჩა, სახლი № 9, ან ნიდედგოლის საგაზეთოს, გოლონის პრინციპალი, წყარო-თიბონის საზოგადოების კანცელარიას.

ფასი განცხადების: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპ.

1877-1888

საბოლოო და სალიტერატურო გაზეთი

1877 1888

დედსწავლის გამოშვებული ნომერი გამოვა 4-ს მარტს

სუთუბათის, 3-ს მარტს, ტუფლისის საბრანის დარბაზში დანიშნულია

ბ ა ლ ი

ქართლის დრამატული საზოგადოების სასარგებლოდ ბილეთების ფასი 3 მანათი.

ბილეთები ისყიდება „საბრანის“ შეიკრთთან. ტანზეა დაწვეთა პოლიციის სადამსო 10 საათზე. დასაწყისი სადამსო 9 საათზე.

ორშაბათს, 7-ს მარტს, თბილისის „კარაიოს“ დარბაზში საფრანგეთის საქველმოქმედო საზოგადოების მიერ დარბთა საარგებლოდ გამართული იქნება:

ბ ა ლ ი

გოსტიუმებითა და სიურპრიზებითა. ბილეთები ისყიდება „კარაიოს“ და იმ მაღაზიებში, სადაც ფრანგები ევაკუბენ. ფასი ბილეთისა 3 მანათი.

ბილეთები ისყიდება „კარაიოს“ და იმ მაღაზიებში, სადაც ფრანგები ევაკუბენ. ფასი ბილეთისა 3 მანათი.

ქართული თეატრი

მარტს, 4 მარტს, დღითი ქართლის არტისტების მიერ ქ. თბილისის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება ან. პ. პაპაიასი ბენეფისში:

I

გ ა ლ ე რ ი

გამდგომელი 3 მოქმედება სკრიბისა, ზღაპრული და ვაგონის მიერ.

II

დატრიადი ჯვარი

დღევანდელი ერთი მოქმედება, თარგ. რუსულიდან.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ. ავალონი, საფაროვისა, ვაგონი-ცვარელი და ბბ. პაპაიასი, ყიფიანი, მაქიაშიძე და სხვანი.

დასაწყისი 12^{1/2}, საათზე.

ქართული თეატრი

შანსანაში წარმოდგენა ოთხშაბათს, 2 მარტს,

ქართულ დრამატულ საზოგადოების დასის მიერ ან. პ. პაპაიასის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება:

I

ბ ა გ რ ი

ისტორიული დრამა. 5 მოქ., კ. მესხია.

II

სუსტი მხარი

ფოლელი 1 მოქმედება მონაწილე: ქ. საფაროვი-ავალონი, ჩერქეზოვისა, თამაროვისა, ლეონიძისა; ბბ. ყიფიანი, ახაშიძე, ხუციშვილი, ცვარელი, ჯაჯანაშვილი, მაქიაშიძე და სხვანი.

დასაწყისი სადამსო 7^{1/2} საათზე. ადგილების ფასი ჩვეულებრივია.

გაზეთის დასაყვადად და გროს განცხადებათა დასახელებად უნდა მიჰყარონ: თიბონი რედუქციას, ახალ ჰელოფის ქუჩა, სახლი № 9, ან ნიდედგოლის საგაზეთოს, გოლონის პრინციპალი, წყარო-თიბონის საზოგადოების კანცელარიას.

ფასი განცხადების: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპ.

ვალესტონი

შანსანაში (ლეკი პროზა)

გულ-გატეხილი, თვალ-ცრემლიანი, სულით უფლური, მოუფიქრებელი მიდობი წინ. სად მიდობი მის ცეცხლზე არაფერს. მივიღო მხოლოდ იმისთვის, რომ იქ მივხედა, სადა ვიყავი, სწრაფად დასაბრუნებელი არსებებს და ვიბრუნე მის დასაცვად.

დღის რაყინებულ, როდესაც მნახე, ბავშვების მტკვნა, ბული-ბული გოლომა მაღაზის სტედა თვალთა დადგულთ ცხარის ცრემლებით და გულს დაღებულს ნუგეშს აძლევდა.

ტაძარი იყო მაღალი, წმინდა, სვეტური, ვრცელი, მცენიერების ხელით ნაკვთა და ნაყოფით შემოქმედისა მრავალფეროვანი ძალით. იმის სადღეს უნდადგენდნენ მხოლოდ სული წმინდა და ჯვარ-ცხელი კაცთა-მოყვარე.

ტუფლისი, 1 მარტი

ჩვენში ჯერ-ჯერობით ისეთი ადგილები იშვება, სადაც შეუძისა და ნათლის ისე ემჩინება, თითქმის ნათელი სიკვდილის მომასწავლებელი იუსთო და წყევლი-და-კი მშვიდობისა და ბედნიერების საძირკველია. მოეფინება თუ არა მცირე ნათელი ამ ადგილებსა, იმ წამსვე სტუდენტთა ერთი დახვიდრება, შეირყევა მუდრობა და გაისმის ჩივილი და გოდება: ჩვენს ცხოვრებას ხელი შეხსნო, და ვინ არის ის თავ-ხელი და ურცხვი გარე, რომელმაც გაკბედა და შეურაცხეთა მოაკვებინა. ამას იმაზე ვფიქრობთ, რომ არა ერთხელა და ორჯერ უნდა-გნებოდა ჩვენი ცხოვრება, რომ ამ-და-ამ ცაქ ჩვენთვის არავითარი ცნობა და წერილი არ მოუწოდებოდა. იმე მშობენ, ვითომ უპაურობაზე წერილებს გწერდით, ბევრი მეძებრებისა და შესაძლოა რამე უსამართლობა მოამკენონ; ამიტომაც გთხოვთ დამომოწმოთ, რომ მე არა მომიტანო-რანა. რედაქციაც, რასაკვირველია, ასრულებს მთავრებულთა სურვილს და ჰქვარობს, რომ უკვირ აუფიქროს ისეთი ადამიანებზე, რომლებსაც არავითარი კავშირი არა აქვთ მწერლობასთან. ზოგნი-გი გულ-მასუდნი იმაზე, რომ იმათი აკვ და კარგი ვიდაცა თავ-გასულს ზეს გაუმკვინებინ, იწერებინ: შევკატუბინეთ, ვინ არის ამა-და-ამ წერილის დამწერი, თუმცა ის ზოგიერთნი არც წერილში ყოფილან დასახელებულნი და შესაძლოა ჩვენს კორესპონდენტებს სიზმრად წარმოგვჩვენებდნენ მათი შეურაცხველია, ან იმაზე არა გავაოხროსთ-რა, თუ ვინმე შეხვო რომელსამე გრემობებს, რომელსაც საზოგადო ნასათი და თვისება აქვს და

მე უნებლიედ მუხლთ მოვიყარე, თვალნი შევაყარე კაცთა-მოყვარეს და აღსაცა მშვენიერებით მიუფხლოვდი ცას ნათელ-ღებულს.

ყოველი ქირი ამა სოფლისა, ევლაზი, ყურყული, ნატრა შვო-მეკლდენ და ცვან მხოლოდ სულის დიდება.

გაზაფხულის მის მართლ სიხვედრე შეუქ აუფენდენ ჯვარ-ცხელი მაცხოვრებელ და ანათებდენ მის გვაშს დალურსმულს. ფრინველთა გოლომა, ვითრაღონ შრილი, თითქმის დიდების პირს უფალობად ტარჯულს ღვთაებას და ჩემს დაკოვლის, სულს დალურსმულს წარატაცუნდა მის სადღებულად.

ასე, ამ გვარად ყოველთვის, როცა უფითი სოფელი მუხრულს უყრიდა ჩემს გონებას, მივაშურებდი იმ წმინდა მთას, სადაც ვიპოვენი ძველი ტაძარი და სულს ტარჯულს ვაძლევდი შევას. ყური დამტყპარი ბუნების უფლიერის პარმონით და თვა-

ლი აღტაცებულნი ტურფა სტრათით განისვენდნენ ბედნიერებით.

ერთს ღღეს მშვენიერს ვიდექ ტაძარში მუხლ-მოღრეკილი და ხელ-გაყარბილი ცას შევეკრეოდი. იმედი მიქანდა, რომ მთელს დღესა სულის სიმშვიდეს და გულს ღრულად ვასწარლს მივეცედი, მაგრამ შორიდან ამ დროს მომესმა ხმა ხორციელის; ხმა იყო კაცის, მაგრამ თვისის სიტყვებით და ძლიერებით ატყებოდა ანგელოზისას. მინდა ვადვიქცე და თვალნი ჩემნი ზეცას მაგივრად კარვს მივაყარე. რამდენისა-მე წამს შემდეგ ტაძარს შემოვიყო ცველუმსა ქალმა. მშვენიერი იყო ის თვალად, ტანად: მის ნახსასხეს ჯოჯოხეთურის სიხიარული ცველუმის აზობადა და შვენი თვალნი ერების ცრემლებით სავსენი მქონდა; წყალი, გრძელი ატლასის კაბა ქალის პარსივით ელავდა მშვედ და ამოვლენდა მის პირი-ხანის ეჭმას მარცხენა ცველუმის მოსდევდნენ ეჭმელონი კაცნი და შხიარულად მისა სიმღერას ბანას აძლევდნენ, შესტრიალებ-

გამოაქვეყნა იგი, ზოგნი ამ გვარს საქციელს კორესპონდენტისა მიმწერენ რომელსამე პირად ან-გარნი, სიძულვიდს და არა იმას, რომ კორესპონდენტს წმინდა განზრახვა ჰქონდა, ესა-და-ეს გრემობად დაუნახებინს საზოგადოებისათვის.

ყოველივე ესე დიდად სამწუხაროა, რადგანაც გვიჩვენებს, თუ როგორ უყურებენ ჩვენში საზოგადო მოდარეობას, მწერლობას. ბევრსა ჰქვანია, მწერლობას იმისთვის არსებობს, რომ ესა-და-ეს ცაცო საქციელად გაერთიანდეს, შეურაცხველს, და ის-გი არ მოსდის თავში, რომ მწერლობას სავნადა აქვს სამართლიანად დაფიქროს ჩვენი ავარგობა, ნათელი მოჭვინოს იქ, სადაც ბნელია; რომ მწერლობას პირად, კერძო ანგარიში არავისთან არა აქვს; რომ იმისი სავანი მხოლოდ საზოგადო სამსახურისა. დიდა, ან ვერ შეუგნიათ, ან-და სრულიად ივიწყებენ მწერლობის მნიშვნელობას და ისე უყურებენ საწერ-გადასას და ქადაგებს, თითქო ამითი დანიშნულებას მხოლოდ დაბიანის შეურაცხველია იუსთა. ამით აბსურბა ის გარემობაც, რომ ზოგნი ერთები ხშირად იწერებინ ისეთი რამეებს, რასაც არავითარი საზოგადო მნიშვნელობა არა აქვს და სავნად აქვს მხოლოდ რომლისამე არა-სასამართლო ცაცის შეურაცხველია; გაზეთის რედაქციას დიდი პრობა ადგია ამ გვარის წერილების გარჩევისა და წაიხვისისაგან და დიდი სიფრთხილედ ჰმართებს, რომ რამდენამე არა-წმინდა განზრახვად თავი არ შეიფაროს გაზეთში და მწერლობას ღაბა არ დასდოს.

დროა დარწმუნდნენ, რომ მწერლობას არავისთან არავითარი

სახლი ამბავი

* * * ბავლ, 3 მარტს, წმ. შიომღვიმლის დღეობა ამის გამო ყოველ უსამღველოესი ენისკაობის ალექსანდრე, რომელიც შიომღვიმის მონაწილეობას მიიღებდა.

დენ, ემოგობდნენ და თყვენს სვედნენ სიმშვენიერის ეჭმით მოსილსა მას ქმნილებასა. კაბის შიომღვიმის ღამა-ბა ქალმა მივლო და მოვლო ჩემი ტაძარი, ერთის წამით თვლი მოავლო კაცთა მოყვარეს, ჯვარზედ მიქედის და შემდეგ უთხრა თავის დღესტებს: *ოჰ, მშვენიერია ესე ალაგ გულთ სამღვლოდ, ეჭმით დამთვალის აღტაცებისთვის მოტრფილია. ამა სიტყვებზედ ენებით შევხედა ერთს თავის მგზავრსა და გამობრუნდა.

ოვი ხელები მწუხარებისგან გულზედ მივიყარე, შიომის ზარითა სვეთ თვალბით შევეკრეოდი მას, ურცხვას არსებებს, მას, დამაწრეველს და შეურაცხველს ჩემს წმინდათა-წმინდასი.

ის თითქო შეკრთა ჩემის ვაგებით, ერთის წამით ფრთა ეცველა მის ძოქვის ფერსა მშვენიერს ბავლს. შევეკრეოდი მის დღეობის მხარეს ხელი დამკრა ამა სიტყვებით: რას ვემბ, რასა... წამო, გამოამე, იმ-

ნასტრის წინამძღვარია, წარბანდნა ამ მონასტერში და იქ იქნება ხელმწიერი.

* დ. კეხელია და დანილოვის საქმე, რომელიც უკვე უნდა გარჩეულიყო მეორე განყოფილების სასამართლოში, სხვა დროისთვის იქნება გადადებული, რადგანაც სხვათა შორის სასამართლოს საქმე დაუნახავს იმ მოწმების მოწვევა, რომელიც ბან კრესლის ვეკილს, ხეჩატურიანს, დაუსხებლებია. დანილოვის ვეკილად იყო ბანი ალ. პოლტარაძე.

* პარაკეცი, როგორც ამოაზნ, ქართულის თეატრში დანიშნულია ერთი ქართული წარმოდგენა კლდე. ეს წარმოდგენა გამართული იქნება 25. აქალოვის საბუნების. ითამაშებენ ფრანგულიდან ნათარგმან სკოლის პიესას «დელოვი» და ვოდევილს «დარტრილა ჯარა».

* ჩვენ შევიტყუეთ, რომ ჩვენს დრამატულ საზოგადოებას, რომელიც ძლიერ უძღვება სხვადასხვა დიდ ხარჯს, განზრახვა აქვს ბალის გარდა დიდ-მარხვამ რამდენიმე კონცერტს გამართოს და ამით კულტურულნი ფული მოაგროვოს შემდეგს მოღვაწეობისათვის თავის ფრიალ საყურადღებო სარბილზე.

* ამბობენ, რომ ბან აღნიშნული საბრტული ხორაკი რამდენიმე კონცერტს გამართავს აპირებს დიდ-მარხვამივე. სასურველია, რომ ეს ხმა გამართლდეს და ქართულმა ხორაკმა კვლავ დაგვიტაროს თავის მშვენიერის სიმღერებთან.

* თანხად ქალაქის საბჭოს გარდაწვეტილებისა, გამგებმა შეუდგა მტკიცის ნაბრუნებ ჩასაყვების გაუქმებას, რათა მტკიცის წყალი აღარ ზიანდებოდა მთავრებს. კვირას დიეკტა უმთავრესი ჩასაყვლები მტკიცის მარჯვენა მხარეზე, მილის წყალის შემოსავალი კვირას იყო 83 მანათი, სხვა დროს კი შემოდიდა 50—60 მანათი დღეში.

* ყველაზე სუფთა და მარგებელი გოგირდის წყალი ერეკლეს აბანოების წყალში. ხოლო თვით შენობა და გარეგანი თუ შინაგანი მორ-

თულობა ამ აბანოს ვაცილებით დახლადგას თითქმის ყველა სხვა აბანოებზე. ეს აბანოს სისუფთავითაც ჩამოუვარდება დანარჩენებს. როგორც შევიტყუეთ, ამ აბანოს ზატაროს უფრო გამოუწერია საზღვარ-გარეთიდან სხვადასხვა საუკეთესო მასალა, რომ გააღწავთათ ნისის მისეთი აბანო. ამბობენ სხვათა შორის, რომ იატაკს და აუზებს სულ მარმარილოს ქვებით ამოაშენებენ და კედლებსაც საუკეთესო ქრულის აგურით გაამშენებენ. გარეგნობით მარხვოების აბანოზე ნაკლები არ უნდა იყოს. საქმეს შეუდგებიან მარტინად.

* სოფ. ამნის-ხევი (ერწის-ხევი): 26-ს თებერვალს ერწის-ხევაში ისეთი საშინელი გრივალი ქარი იყო, რომ ხეხსურების «ლალი» აბანოს ხატის სკილდების დიდ სახაზე, რომელიც წინად ვაღმარად-ნილი იყო ბოძებიდან და წინით ხუთი ფუთი იქნებოდა და რომელსაც სამი გრძელი და მაღალი ჯვრები ჰქონდა სკილდებისავე, ერთის ვერსტის მანძილზე გააგრა «ხატიდან». ჯვრები სრულიად დაამსხრია. 28 თებერვალს მშენიერი ღარები დადგა. თრული სრულიად შრება და თუ ერთს კვირას ასეთმა დარმა გასტანა, გუთნებიც მალე ვაგა.

* 9 თებერვალს მინისტრთა კომიტეტს მოუხსენია ამიერ-კავკასიის პარაკეცი. 24 თებერვალს ეს საქმე ფინანსთა მინისტრისათვის შეუტყუებინებიათ ოფიციალურად. 27 თებერვალს ამ საგანზე დებუმა მოუყვდა პეტერბურგშიც ტელიის ქალაქის თავს, რომელმაც იმავე დღეს სთხოვა მთავრის მის ბრწყინვალეებს, კავკასიის მთავარ-მმართველს: გვიშუამდგომლეთ მთავრობის წინაშე, რათა მარ გამოავიჯნავნას ფინანსთა მინისტრისგან და საქმის შეწყვეტა. ბანი ბილიბინი, რომელიც მთავრობის შესარულოს და მოაწიოს პრიკაზის საქმეებია (გან. «რე. ობოზ.»).

* იგივე ვაგეთი ამბობს, რომ მეორე სასურნალოს გამართვის გამო ტელის სამსახურში დალაპარაკი იყო მარხვან ქალაქის საბჭოში და გადაწყდა კლდე ეს საქმე, მაგრამ მალე დაბრკოლება აღმოჩნდა. სამხედრო მთავრობამ დაუთმო ქალაქს ამ საგ-

ნისათვის ავღბარში ძველი შენობა, რომელიც ჯარის-კაციათვის იყო გამართული, მაგრამ ახლა აღმოჩნდა, რომ ის მიწა, რომელზედაც შენობა აგებული, სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროსი ყოფილა. ქალაქის გამგებმა მიპასურობა ამ სამინისტროს და სთხოვა, დაეთმო ქალაქის მიწა სასურნალოსათვის. იმედა, ამ თხოვნას სამინისტრო შეიწყნარებს, რადგან ქალაქს მეტად დიდი ზარალი მოუვიდა ამ არასან წყლიწილში და იმდენი შეტლება აღარ აქვს, რომ ქალაქის ყველა საქართველს გაუძღვეს.

* 29 თებერვალს პოლიციის 1-ლს განყოფილებაში ახსოვნად გასილ ასემაზოგას ჩხუპის დროს დაჭრა დანი მარტინა ფრანკის სამსახურადან გადამდგარი კანცელარიის მოხელე, ოვდარე ვეტროვი. ვეტროვის აღმოჩენის შემდეგ, გამოიძიება სწრაფი.

* 1-ს მარტის დღეს მათე განყოფილებაში პოლიციის მსახურს შეუპარა ახალ-ცხელი მოქალაქე დანი ზულფიანცი, რომელსაც ხუთი იტალიური ვეტროვის სტაქსი სოკოცივის ქვირის ფან-იტალიისა-გან.

ქალაქის საბჭო.

29 თებერვალს.

ორშაბათს, საღამოს 8 საათზე, ქალაქის თავმა წარუდგინა საბჭოს განსახილველად საფინანსო კომისიის აზრი, რომ ხარჯის მისამართებლად დაითხოვოთ ერთი საქალაქო ტენიცი და ერთი საქმის მწარმოებელი გამგებობის კანცელარიისა.

მაქალაქე, ომიანობის დროს ტელიის მოქალაქეთ საქმოდ ბლომა იზიარეს. ფული მოხეზეს ეს იყო, რომ 79 წლიდან მოქალაქეები ჩვენს ქალაქში ბევრი ახალ-ახალი შენობები კეთდებოდა. მაშინ ქალაქის ტენიციებსაც ძალიან ბევრი საქმე ჰქონდა. როგორც ვეხადე ცნობებიდან, მაშინ წელიწადში თითქმის 3,000-მდე საქმე უნდა გაეიწავრა ქალაქის ტენიციებს. შემდეგ თანდათან სტენიციას მწერებამ იღლი და საქმეც შეუწყრიდათ. ამიტომ საფინანსო კომისიის აზრი ძალიან ახლად კუასთან და ერთი ტენიციის აღილი უნდა უფთოდ გავაუქმო—

ამით წელიწადში 1,200 მანათი ქალაქში დაგერჩება.

გაიყვარა. მართალია, სასამართლო არაიუსათვის იქნება, მაგრამ უნდა მოგვაროთ ჩვენის მოქმედების წარსულიდან, რომ ინტენიცი და ხელთან ტენიციების არ-ყოლა ბევრგან ჩაგვიტოვა თავში. ჩვენ რომ ხეიანი საკუთარი ინტენიცი გეყოლოდა, უწყველია ჯერ ამ მილის წყლის საქმეს ისე არ დავიწყობდით, რომ ზოგიერთში სანაწერი გავგებდომოდა. მაგალითად, აქვალის წყალს წამოვიყვანდით ცოცხა უფრო ზომიდან და ამით ჯერ ხარჯიც ნაკლები მოვიყვანდით და მოამგებისათვისაც უფრო მკვიდრი იქნებოდა საქმე. ყიარითი წილის გამო ჩვენ ისეთ ტენიციებს წავიტანეთ ხელი, რომელთაც თავიერთში ხელიდან არა გავგებოდათ. რა და აქ, ჩვენს საქმეებში, სწავლობდნენ სატენიციო საქმებს. ესლა და ჩვენს საქმეებში იყო, რომ საქმე არა გვიქონდა მკვიდრს ნიადგებულ დავიწყებული. მომავალში უფრო მეტი და რთული საქმე გვიტყვას წინა. მილებისა და რიგანი არხების გაცემა, უკეთესი სანიტარული მოწყობა ტელიისისა, წყალის გაცემა სახლებში, ერთის სიტყვით, თვით მილის წყლის წამოგება და ამით დვეციტის შემცირება ნათლად ჰქალაქებს, რომ ჩვენ უნდა გვიანდეს საუკეთესო ინტენიცი, რომელსაც უნდა ჰქველდნენ ჩვენს ტენიციებს. ინტენიცი უნდა იყოს ჩვენ მაგიერი პატრონი საქალაქო შემოხატა საქმეებისა და ეწოდეს ისეთ თავადობებს, რომ სანაწერი აღარ შეგვემზიოს-რა. თუ მიწაც აღარ დაგიშლიათ და გინდათ ერთი ტენიცი დაითხოვოთ, მაშინ ბრუნე დაითხოვეთ ორი, ოღონდ იმით აღილზე მოიწვიეთ ერთი ინტენიცი და წელიწადში 3,000 მანათი ჯამევირი აძლიეთ.

მაქალაქე, ჯერ არ არის იმდენი საქმე ტენიციებისათვის. თუ მომავალი გვიჩვენებს, რომ საჭირო იქნება ჩვენთვის ინტენიცი და კიდევ სხვა ტენიციები, მაშინ ერთსი ახა; თუნდა ათსაც მოვიწვიეთ.

ქალაქის თავი. თუ ქალაქს არ მოქრდეს ტენიცი, არც არავინ მოქრადინდება იმის ყოლასა. იყო დრო, როდესაც ჩვენთვის აუცილ-

ბელი იყო ინტენიცი ყოლა. მაშინ ინტენიცი თან გამგებობის წევრი იყო. როდესაც იმან თავისი საქმე გაათავა, როდესაც გაუქმდა იმის ადგილი.

გაიყვარა. მე ვეინახებდი ბან ვისინ-გოლს, რომ ქალაქისათვის საჭიროა ინტენიცი და მომეტებული რიცხვი ტენიციებისა. ნუ დავიწყებდით, რომ ჩვენ უნდა ავაშენოთ კიდევ ხილდები, უნდა გავმართოთ რიგანი საყსობა, უნდა ქალაქში ყველგან გავიყვანოთ მიწის ქვეშ არხები, რომ ყოველივე უსუფთავობა ქალაქსა, თორემ დღეს ისე საშიზორად არის ამ მხრით მოქალაქეთა სახლები მომართული, რომ შეუძლებელია სანიტარული განკარგება ტელიისისა.

მაგვიტყვა. ტენიციებზე მე ვეინახე ვეცე, ხოლო რაც შეგებდა ქალაქის თავსა და გამგებობის სამ წევრს, უნდა ესტავა, რომ თავინათ მოგვლოებას დიდის სინდიისიგებობით ყოიბიან. მე კიდევაც ვეცე, როგორ ახერხებენ, რომ ასეთი რთულ საქმეებს უძლებიან სამის საქმის-მწარმოებლის შეწყობით. ამიტომ სრულეებით არ ეთანახები იმ აზრსა, რომ გავუქმდეთ ერთი ადგილი საქმის მწარმოებლისა; მართლაც, ქალაქის თავი ხომ არ მოგვიყვება მწერლის საქმის აღსრულებას!

ბ. ე. თამაშია. ჩვენი უბედურება იმ იყო, რომ კანცელარიები ბევრი გვაქვს და ამიტომ საქმის-მწარმოებელი ბევრნი ვეინახებთ. მიწებიც არ არის, რომ საქმეებზეც უნდა მიდის. კანცელარია რომ ერთი გექმანდეს, საქმის მწარმოებელიც ერთი გეყუთოდა, ხარჯიც ნაკლები მოგვიყოლდა.

ამსიათავა. რაც ბევრი ხელი იქნება რთულის საქმის რიგანი წასაყვანად, იმდენი გამგებობას მომეტებული თავისუფლება ექნება და უკეთესად მოქრდეს კონტროლის; წედახმდე ევლობის საქმეს ამიტომ, ჩემის აზრით, საბჭომ უნდა დაამტკიცოს ხარჯე-აღრიცხვა შენახვი ტენიციებისა და საქმის მწარმოებლისა შეუწყველდეს.

ხსოროკვი. თვით ჩვენი გამომდევნი მიყვანობა ის იყო და არის, რომ რაც შეიძლება ნაკლები იყოს

ხიარულე, აღიღე ტრეობა, სიმშვენიერე, დიდება, ღვირა!—აი რაშია ბედნიერება ამა საოფლისა.

შემდეგ დასძახა ტურფა დიაქმა:

«სიყაბულო, ძალსა შენსა სუფელა ჭებობისა, ანგესი რაც; სიყაბუსა შენსა ვეკად კრჩისა; ბერი, ერი, მეფე, უმცან...»

და მივიყვარა თვითა ჩემთავად თავის ამალით.

უცხად შესწყდა ფოთლით შრიალი, ფრინველთა სტენმა, ნისლი მოიღო სპეტაკსა ტამარს.

მუხლით მოვიყარე ჩვეულებრივად, ზეკას მივაყარი თვლინი ბედკრულნი, მაგრამ ღვთაების სამეგობროდ მე იქ ციხილ ენებთა სასტე შევი თვლები და უფრო მომესმა მწარე ხარხარი მე სატარსა. შევტიბული ტკბილ სიმ-ლტარსთან მშვენიერული.

ჩაინი სამკალსიო სასულ-მდებ-ლომა

ბეგლის წერა.

IV *) მითხებლმა იცის, რომ დავით აღმაშენებელს სხვა განზრახვა ჰქონდა, როცა მხარი მისცა სასულიერო წოდებას; მეფეს ჰპურდა, ძალა და მწივნებლობა ჩამოერთმია თავ-გასულ დიდ-კაცობისათვის. ტყუილად არ ამბობს ვახუშტი, — «თავისებრი პირთელნი ორგულ ბუნება აიხან პირველიდანვე თვისთა უფალოთა, რამეთუ ოდეს განდინდნან, ვანსუქდინან და განიცენან, იწყებენ გამჭიბესა ბორკელსა, ვითარცა მთავრობრობს. მატინე ძველი და ახალი 26; ვ. კორნეულ ბუნება», «ბოროტი გამჭიბვა» ჩვეულებრივ მოვლენა იყო დავით აღმაშენებლის დროს და მეფემაც მას ყურადღება მიაქცია — «მეგობრობა განდიდებულ და განსუქებულ» მთავართა და ერისთავთა. შედგენ ამ ბროლისა დიდ-კაცობის დასკირება უნდა ყოფილიყო, იმი-

ტომ რომ ფეოდალების მოწინააღმდეგე ბრძალ დიოგენე და ერეკლეული კაცი იყო, გამარჯვებას ადვილად არაიუს არ დაუთმობდა; სწორედ ასეც მოხდა და ამიტომაც ჩვენი მისტორიე მხოწმობს, რომ მეფეს აზრადებოდა აწმოდლებას უახნობა (უგვარ-დილა) და დამადლებას გვარ-თასა... ეს «მაოდლება» და «დამადლებას» ეკონომიურის ნიადაგზედ იწევა, რაღაცა, როგორც ყოველთვის, ისე მაშინდელს დროსაც, ეკონომიურის ძალ-ღონე თვთებს ასანად ჩვენს ფეოდალებს. «გვარიანებს» დავიკრთო საყდრები, საგისკოპოსონი — «რამეთუ უწინდანი ეკლესიანი, სახლნი ღვთი-სანი ქება ავახათა ქმნილ იყვნეს, და უფირობას და უწესობას, მამულ-ობითა უფროსს, ვიდრე ღირსებით, და-ეყარნეს უფროსნი საგისკოპოსო-ნი» 27; რასაკვირველია, და «უფროსთა და უწესობათა შორის უმჯობესობას პირველის ხარისხის ფეოდალები შე-ადწინებენ; იყვნეს კანონი, მთავართა და წარჩინებულთა მფილნი, რამეთუ

რომელთაც უწესოდ დაიპყრნეს საყ-დრებო 28); მატინეს სიტყვით, როცა საყდრები და საგისკოპოსონი ჩადიდეს ხელში მთავართა და წარჩინებულთა შეიღებმა, მათნივე მსავან-ნი სუტენი და ქორ-ებისკოპოსონი დაედიგნეს, რომელნი ნაცლად სჯულითა ღვთისთა პურიბისა, უსჯულ-ობეზასა წვრითდეს მთ ქვეყნთა ყო-ველთა; ანუ როგორც ვახუშტი ამ-ბობს — «მწყემსნი არა მწყემსნი, არამედ მფელნი... აი ამ ბოროტებას-თან საბროლოვლად შემოკრბა მწი-და კრება»; ანუ მაშინწინა მომ-ლებულ ბერების გასაძეველად!..

თვით მეფისათვისაც სასურველი იყო მხოლოდ მთავართა და ერის-თავთა დამორჩილება, იმით თავ-ეს-სულობის მოსაპობა. რად?—როგორც ჩვენი პოლიტიკური ისტორია გვიჩვენებს, სამეფო ანუ სახელმწიფო ძალას და უფლებას ეძიებდა ფეოდა-ლობას; ბევრჯერ ეს ფეოდალობა სჩაჯავდა კლდე ტახტსა, მეფესა, ამიტომაც არც ერთი ძლიერი მეფე

25) ვახუშტი, გვ. 186.
26) ქართ. ტოპო., გვ. 242.

28) იქვე.

